

HALÁSZ IMRE. Szerkesztési iroda: Franklin-Társulat épületében (egyetem-utca 4).

KÖZÉRTDEK

POLITIKAI NAPILAP.

HALÁSZ IMRE. Franklin-Társulat épületében (egyetem-utca 4).

Table with 2 columns: Adva, Tartva. Lists various numbers and prices.

Budapest, június 10.

Tévesztett nemzetiségi politikánk egyik legveszedelmesebb posztója, a szerb egyházi kongresszus, ismét valószínű az aggályok, melyeket a dolgok elfogulatlan, figyelmes vizsgálói Tréfórt ur dalmagyarsági egyházi politikai actiója ellen régtől fogva tápláltak.

rus szervezése kezébe kerül, és átszáll politikai ellenfeleikre.

Mert a harcban, melyet a szerb püspöki kar ama világi igazgatók ellenében folytatott, kik az egyházvagyont eredeti rendeltetésétől elvonni, s az egyházi szabadság többi intézményeivel együtt a nemzetiségi igazgatók szolgálatába szegődöttnek akarják.

A szerb egyházi kormányzat világi tényezőivel szemben a kormányának nincs semmi biztosítéka, semmi presztígiója. A valószínűségi esélyek itt mindig a legutolsó nacionalista javára szólnak.

Nos, és használt-e valmit a magyar kormány engedékenységére? A szenvedélyek csillapodtak-e, és tért nyert-e az egészséges visszatérés, mely a mérsékelt világi elemek előtérbe tolásával ismét természetes, törvényes mederbe téríti, a politikai agitáció szertelenségeibe merült egyház-kormányzatot?

Az a válságos hibát, melyet Tréfórt ur a szerb kongresszus jelen hatalmi polcára való felemelésével elkövetett ez okoskodás helyessége a beszámíthatóság nagyságára nézve némileg enyhíti ugyan, de ki nem menti. Ugy látszik azonban loyális feltevéssel indul ki, hogy az engedményt, az önkormányzat tágítása, a kormány jó-akaró bízalma, meg fogják teremteni a másik félnél is az e hatáskör megjelölés nemissajdhatóságát s az elismerés enyji jórt majd mérsékletre, az állam tisztelgésére, békességre készülni őket.

Az a szabályzat, mely a szerb egyházi kongresszust szabályozza, egy újabb válságos lépés az engedmények terén. A szerb hierarchiai szerkezetet végképp nem forgatja fel, a formákat és kereteket látszólag érintetlenül hagyja; de tényleg a laikus elemnek olyatén befolyást biztosít, a szerb világi kormányzat épen az egyházi igazgatás melyreható részleteiben oly döntő súlytal csempézi be, hogy tényleg a patriarchas a synodus eddigéig csaknem korlátlan hatalma megteremtik s a szerb iskolák, a tetemes egyházvagyont, sőt jórészen maga a klerus kezébe rejté, és egy pillanat alatt áttekinté egész életét, mint az a halálközökkel szokott megtörténni, a mint mondják.

A MÁSOK PÉNZE.

REGÉNY. Iria: GABORIAU ÉMILE. Franciaából fordította: ZICHY CAMILLA. (II. kötet.) Megpillantva Trégars marquist és már nem látva többé Thaller bárónét, az iszonyat és meglepetés egy felkiáltása akadt meg torkán.

hallani sem akartak, építé a két cizkosk gazdaságuk építményét.

E leány számára, e leány nevében csikarta ki Euphrasie ama nagy somorkát Trégars marquistól. De alig volt Thaller és kedvese kétszáz ezer franknak birtokában, midőn a marquisnak kiadák az utat s egybekelének.

Akkor Thaller már felvette volt a bárói címet és nagy házat vitt ... Azonban első vállalatában nem volt szerencse. A forradalom alatt egészen tönkre ment; s már-már csodót akart mondani, midőn valam találozók, velem, ostoba, szegény bolondok, ki mindenféle kérdéscsofordóm, miképp helyezhetném el jó kamatra szótövezener frankomat ...

Hangja mind rekedtebbé vált, és összezsorított öklével fenyegetődzék ... ez bizonyára Thaller bárónak szólt.

Szerencsétlenségemre, csak nagy sokára tudtam meg mindent. Első perczben Thaller báró meglepett, hogy a szemem is káprázott belé. Barátai, Saint-Pavin és a Jotras bankörök, Franciaország leggyengébb s legbecsületesebb emberének híresztelték le. De meg sem adtam volna oda pénzemet a bárónól ...

Midőn először bemutatattam neki s ő rám nézett azokkal a nagy fekete szemekkel, e tekintet egész lényemen átvillant ... Hogy viszontláthassam meghívám őt, férjét, s férjének barátait, hozzám ebédre, feleségem, gyermekeim köré ...

rendbehozására többek közt következő pontozatokat ajánl: »A községi iskolának törvény által való behozatalát, s így a népnevelés- és oktatásnak az egyházi kormányzat alól való fölmontását. A polgári házaszágnak törvény által behozatalát kötelezőleg. A virilis intézmények megszüntetése, s a legelőbbet igérőnek oda adja haszonbérbe. Megköthető a temesvári, beszerce-bányai, ungvári és máramarosi fözletet. Aztán vágatta, fűrészelte derűre-borura a fát, beigattá a jövedelmébe melege az értékben, melyet a kincstár szerződésesen bevett volna, ha a vállalkozó a fát és deszkát jónak találja és megfizeti az árát illetőleg remélte volna, hogy rajta haszonnal tuladhát. De a fakészletek nem kelték el; Nagybányán egy részét, mint haljunk, elvitte az eső. Az ungvári, beszerce-bányai szerződés felbontatott. Jelenleg a máramarosi megmáltatott. S legutóbb a kilitásunk arra, hogy nagyzerzői erdőgazdaságunk jövedelem helyett, mint a közszénelvényszat h i a n y t fog kimenteni.

Mohón kap ezen az „Ellenőr”; s örülve, hogy valahára „eszméket” lehet az óriás „szabadelvi” táborban, félhivatalos nagy kíp kísérelében kijelentni, hogy e pontokban nincs semmi, a mi a szabadelvi párt programjába itköznék. S ha a szabadkai volt Deák-párt csak e pontok miatt vonakodik egyesülni a volt baloldallal, má már szabadelvi népkörrel, akkor csak fogadják el azokat; mert ezen pontok külön állásra s egyenletlenségre semmiesetre sem szolgáltathatnak okot (az „Ellenőr”-nek). Kijelentni egyszersmind az „Ellenőr”, hogy ha „az idők, módok és körülmények” akkor, a mikor, ugy a hogy s azt a mit meg fogják engedni, az országos szabadelvi párt bizonyonlan nem fog sietni megfontolni az időt, módokat és körülményeket, a melyek szerint e kérdések elintézendők lehetnének, ha csakugyan lehetni fognak.

Hirsch b, a török vasutgyében mindenreményről lemondott s a legközelebbi hajóval elhagyja Konstantinápolyt. A Sofia-Ueskueb stratégia vonalra vonatkozólag a Porta már definitív alkura lépett Crábe vállalkozóval.

Ismét újabb Pollák Bernát. A magyar kincstár és ifj. Pollák Bernát közt, a máramarosi fözletre nézve fenforgó vitás kérdésben, a két fél által szakértőkkel való lazított bíróság meghozta az ítéletet, melyet a P. Lloyd má száma közli. Ez következőleg hangzik:

„Mint hogy a közkinestári rakhelyeken, t. i. a szigeti Tiszacsatornában (kamara) Karácsonfalva, Szaploneca, Bustyaháza, Tiszajlak, Péterfalva, Tokaj és Tisza-Eszlár helységeken, a máha és deszkák igen kevés kivétellel hibások és nem épek, tehát nem oly jók, mint a technikailag qualifikált fánál szükséges, minélfogva a kérdéses fanemek általános keletű árucikknek nem használhatóak: ezen bírósági ítélet alapján, mivel a kisebb mennyiségű, jobb minőségű fa sem választható külön: Pollák urnak semminemű fatermek nem adatik át átvétel és kifizetés végett, hanem a kincstárnak odaítéltek az, mint szabad rendelkezésre álló tulajdon.”

A választott bíróság egy nagyobb memorandumban közli ezen ítéletet a pénzügyminiszterrel, és figyelmezteti azon nagy kárta, mely a magyar fakereskedést azáltal éri, s máris éri, hogy magánosok, de maga a kincstár is rossz minőségű szál-fát és deszkát szállít a piacra.

Együttal azonban közli a „P. L.” azon tény is, hogy a máramarosszigeti jöszággazgatóság ifj. Pollák Bernáttól békés úton kiegyezett egy, hogy neki a szerződésileg kikötött egységi árnak 75%-ját el-

engedi, más szóval a fát negyedrészen áron átadja!

Az osztrák kezelés alatt a kincstári erdőbirtok holdanként átlag 11—17 krt jövedelmezett. A magyar kormány nagyobb jövedelmet elérendő azon expedienstebb folyamodott, melyhez folyamodik a könnyelmű magángazda, ha jöszágból minden áron több készpénzt akar látni — és a legelőbbet igérőnek oda adja haszonbérbe. Megköthető a temesvári, beszerce-bányai, ungvári és máramarosi fözletet. Aztán vágatta, fűrészelte derűre-borura a fát, beigattá a jövedelmébe melege az értékben, melyet a kincstár szerződésesen bevett volna, ha a vállalkozó a fát és deszkát jónak találja és megfizeti az árát illetőleg remélte volna, hogy rajta haszonnal tuladhát. De a fakészletek nem kelték el; Nagybányán egy részét, mint haljunk, elvitte az eső. Az ungvári, beszerce-bányai szerződés felbontatott. Jelenleg a máramarosi megmáltatott. S legutóbb a kilitásunk arra, hogy nagyzerzői erdőgazdaságunk jövedelem helyett, mint a közszénelvényszat h i a n y t fog kimenteni.

Bécs, június 9. (Eredeti levél). Már jóval ezelőtt volt alkalom utalni arra, hogy az európai birtokállapot garantíájának eszméje mintegy a levegőben van. Ma constátálható, hogy ez eszme kezd concretebb formát ölteni. A német és a francia kormány találkozásiázanak azon nézetben, hogy a mondott eszme valószínűsítés legbiztosabb óvszerül szolgálna a háborus vakláma megújulása ellen. Most a legközelebbi feladatot a valószínűsítés módjának feltalálása képezi.

Fiume és a déli vasut tarifái. III.

Az előző két cikkben felsorolt adatokból két tény világos. Epen az, a minek bebizonyítása végett farszítottuk azokkal az olvasó közönség figyelmét. Egyik az, hogy a déli vasut az észak-német kikötők versenyé folytán tetemes kedvezményeket tesz az adriai kikötőknek, a mely kedvezmény kétségkívül jelentékeny is némely cikkünk, s a mely indokolva van teljesen, miután a versenyképesség elvesztése a déli vasutra nézve ezen egész üzlet elvesztését vonja maga után, melyet minden áron meggátolni saját érdekéből folyó kötelessége.

Természetesen más kérdés marad, vajjon e kedvezmények elegendők-e Trieszt és Fiume javára, szemben az olasz és észak-német kikötők versenyével? E kérdésre határozottan tagadóan kell válaszolnunk. Az olasz átviteli tarifák által nyújtott előnyöknél fogva például Trevisiótól 101 krajczárért lehet Bécsbe szállítani a bort, Triesztből és Fiuméből 120 krt; sőt a Bécsből 161 mértföldre eső Gemából a vas, liszt és szappan mázsája 121 krajczárért vitetik Bécsbe, Trieszt és Fiuméből (78., illetőleg 76., mértföldről) 135 és 133 krajczárért stb. E tények igazolják nemcsak Trieszt panaszainak jog-

sultságát, hanem egyuttal azt is, hogy Trieszt és Fiume is szenved az olasz kikötők olcsó átviteli tarifája miatt, melynek súlyát Fiume csak azért nem érzí, mert még nincs is meg ez irányban ütlete.

A másik tény az, hogy via Szent-Péter a déli vasut egyáltalában nem el-lensége Fiumének. Nem ellensége, mert egyáltalában nincs érdekében, hogy az legyen. Reá nézve nem Fiume emelkedése volna a baj; hanem az, hogy ha a most Trieszten át biztosan az ő vonalát keresztülított forgalom más vonalra venné útját, márákár melyik legyen is az a vonal: akár a stettin-bécsi, akár a fiiume-károlyvárosi, akár a triest-predili. Ez álláspont oly természetes, hogy egyáltalában felesleges indokolni. S ha mégis ismételve visszatérünk reá, az csupán azért van, mert egy fölette elterjedt vélemény nálunk határozottan azt tartja, hogy a déli vasut és Fiume kiengesztelhetlen ellenfelek. E tarifa-összeállítás mutatja elég világosan, hogy ez állításnak egy-általában nincs semmi alapja sem.

S mert ez így van: amál fájdalmasabban esik konstatalni, hogy a szeptember-fiumei vasut nem adott lendületet Fiumének. A Karolina-ut forgalma alig valamivel volt jelentéktelenebb a szeptember-fiumeinél. Nem akarunk tovább mozogni az általánosságokban, hanem áttérünk a hivatalos adatokra, a melyek mutatják a Fiumében feladott árak mennyiségét via Szent-Péter 1873-ban (a mely év június 25-én nyílt az meg, s így félév volt csak ütleben ez évben) és 1874-ben

Table with 2 columns: 1873-ban, 1874-ben. Lists various goods and their prices.

Mint látszik ez adatokból is, egyáltalán nincs még csak kétszer annyi forgalom sem 1874-ben, mint 1873-é-ében. Erre kétségkívül lényeges befolyással bírt a károlyváros-fiumei vasut megnyitása, a mely — hogy mást ne érintünk, — a dohány-szállítmányt a fiiume dohánygyárból teljesen magáé hozta; azonban mégis mutatja, hogy az üzlet nagy dimenzióiról itt egyáltalán nincs szó sem.

A papíreladás a fiiume papírgyár szállítmánya, az örelemények és gabnamentek nagyobbára a lokál-üzletben szerepelnek, s a lokál-szükséglet fedel-

Itt megakadt s kidülledő szemekkel hátra tántorodva, maga elé tartá karjait, mintha valami ijeszítő látványt akarna elhárítani magától ...

Gilberte lépett a szobába. — Leányom! ... dadogta a nyomorult, Gilberte! ...

— Trégars marquisenő, szölt ünneplésen Marius. — A félelem és aggály egy leirhatatlan, iszonyu kifejezése torzítja el Favoral Vincze arcát ...

— Mit akartok tőlem? ... hebegé... — A pénzt mit lopott, apám, félelem a fiatal leány körülhatalmazottaságát, ama tizenkétszáz ezer frankot akarom, mely itt van önönnél, aztán az említett bizonyítékokat, végre ... fegyvereit.

Favoral Vincze reszkettett, mint a nyárfa level. — Pénzemet elvenni annyi, mint feljelenteni engemet ... Gályarabnak akarsz látni? ...

— E becselenség gyermekeim hárman-lak vissza, uram, szölt Trégars marquis. Ellenkezőleg, mindent a világon meg fogunk kísérlni, hogy ön a rendőrség nyomozásai elől megmentsük ...

Legyen hát! ... Igen ... De holnap ... Euphrasianak kell előbb írnom ... Látom kell őt ...

— Edes apám, ön megörült, válaszolt Gilberte ... kérem, térjen magához ... Tegye meg azt, a mire kértem ...

Egész magasságára felegyenesedék: — Es ha nem akarok? — De ez volt megtört átkaratának utolsó fellobbanása. Nem a legiszonyabb tusa, nem a legijesztőbb szenvedélyeskedés nélkül ugyan, de végre mégis engedett, és pénzt, bizonyítékokat és fegyvereit, mindent átadott leányának. S midőn Gilberte Trégars marquisval távozott, a szerencsétlen még esdve utána kiáltott:

— De küldd el nekem anyádat, ő érteni fog, e nem lesz kérelhetlen. O feleségem, hadd jöjjön el, de hamar, nem akarok, nem bírok egyedül maradni! (Folyt. követe.)

Itt megakadt s kidülledő szemekkel hátra tántorodva, maga elé tartá karjait, mintha valami ijeszítő látványt akarna elhárítani magától ...

Gilberte lépett a szobába. — Leányom! ... dadogta a nyomorult, Gilberte! ...

— Trégars marquisenő, szölt ünneplésen Marius. — A félelem és aggály egy leirhatatlan, iszonyu kifejezése torzítja el Favoral Vincze arcát ...

— Mit akartok tőlem? ... hebegé... — A pénzt mit lopott, apám, félelem a fiatal leány körülhatalmazottaságát, ama tizenkétszáz ezer frankot akarom, mely itt van önönnél, aztán az említett bizonyítékokat, végre ... fegyvereit.

Favoral Vincze reszkettett, mint a nyárfa level. — Pénzemet elvenni annyi, mint feljelenteni engemet ... Gályarabnak akarsz látni? ...

— E becselenség gyermekeim hárman-lak vissza, uram, szölt Trégars marquis. Ellenkezőleg, mindent a világon meg fogunk kísérlni, hogy ön a rendőrség nyomozásai elől megmentsük ...

Legyen hát! ... Igen ... De holnap ... Euphrasianak kell előbb írnom ... Látom kell őt ...

— Edes apám, ön megörült, válaszolt Gilberte ... kérem, térjen magához ... Tegye meg azt, a mire kértem ...

Egész magasságára felegyenesedék: — Es ha nem akarok? — De ez volt megtört átkaratának utolsó fellobbanása. Nem a legiszonyabb tusa, nem a legijesztőbb szenvedélyeskedés nélkül ugyan, de végre mégis engedett, és pénzt, bizonyítékokat és fegyvereit, mindent átadott leányának. S midőn Gilberte Trégars marquisval távozott, a szerencsétlen még esdve utána kiáltott:

— De küldd el nekem anyádat, ő érteni fog, e nem lesz kérelhetlen. O feleségem, hadd jöjjön el, de hamar, nem akarok, nem bírok egyedül maradni! (Folyt. követe.)

Vertical advertisement for 'AR' brand, mentioning 'minden számszámú' and 'szabványos'.

Large vertical advertisement for 'dombroi bányájának' (Dombrovi mine) with various text and graphics.

A BUDAPESTI ÁRÚ- ÉS ÉRTÉKTŐZSDE ÁRJEGYZÉSEI.

(HIVATALOS.)

A BÉCSI TŐZSDE ÁRJEGYZÉSEI.

1875. június 9-én.

Table with multiple columns listing market prices for various goods, currencies, and securities. Includes sections for 'Gabona árak', 'Kötönyvek', 'Pénzjegyek', 'Közlekedési vállalatok', and 'Magánorszjegyek'.

Dr. HANDLER MOR orvosi, sebésztudor, szülész és szemész. Titkos betegségeket, tehetetlenséget (elgyengült férfierőt).

FUTRI KATA. EMILIA. MARLIIT E. A pusztai hercegnő. PERLAKY MIHÁLY. Népszerű szözlészeti és borászati kézikönyv.

A „FRANKLIN-TÁRSULAT” magyar irodalmi intézet és könyvnyomda kiadásában Budapest (egyetem-utca 4. szám) megjelent és minden könyvkereskedésben kapható: UJ TELJES NÉMET ÉS MAGYAR SZÓTÁR.

Francia és magyar beszélgetések és társalgás kézikönyve, TÖKÉLETES UTMUTATÁS azok számára kik magukat a két nyelven helyesen és könnyűséggel kifejezni ohajtják.

Hampel Győző, Budapest, nagy (3) korona-utca 16. sz. árak raktára. Nap árak vámföntönként = 1/2 kilo. Cukor legfinomabb surányi 24 1/2 kr.

Az ércek, ásványok és régiségek IRODÁJA a régi Lloyd-épületben. PÉNZEK- és ÉRMEKBŐL; RITKA ÁSVÁNYOKBŐL.

Meghívás a hamburgi állam által biztosított nagy pénzsorsjáték nyereményeiben. 7 millió 772.000 bírod. márka bizonyosan nyerteti fog.

TÉRFI ANTAL, Budapest, Deák Ferenc-utca 4. sz. Óráinak gyári raktárát egy évi jutalmáért.

A FRANKLIN-TÁRSULAT magyar irodalmi intézet (Budapest, IV. egyetem-utca 4-ik szám) OLCSÓ KÖNYVTÁR cím alatt egy vállalatot indított meg, melynek programját itt közöljük.

Vertical text on the right edge of the page, including 'Első év', 'Franklin-Társulat', and 'A lap szellem'.